

Fővárosi Ítéltábla
2.Pf.20.861/2004/2.

2004 OKT. 07

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG	
FOLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐNYELV	
Érkezett:	2004 -09- 27
PÉLDÁNY:.....	iv.....
MELLÉKLET.....	KÖZTÖK.....
FOLAJSTROMSZÁM	630864/03
ÚTOJÍRATOK:	

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Jutasi és Társai Ügyvédi Iroda → *Pf. 20.861/03*

A Fővárosi Ítéltábla dr. Szalay Péter ügyvéd (1054 Budapest, Alkotmány u. 31.) által képviselt dr. Schmidt Mária (XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX) felperesnek, dr. Schiffer András ügyvéd (1027 Budapest, Margit krt. 50-52.) által képviselt Eörsi István (1056 Budapest, Belgrád rkp. 27.) alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2004. március 18. napján meghozott 19.P.630.864/2003/4. számú ítélete ellen a felperes részéről 6., az alperes részéről 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és azt is megállapítja, hogy az alperes az Élet és Irodalom 2003. augusztus 1-jei számában „A gyűlölet beszédről” című cikkben a felperes személyére vonatkozóan tett azon kijelentésével, hogy „történelemhamisításra specializálódott üzletasszony”, megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát.

Az alperest terhelő nem vagyoni kártérítés összegét 300.000 (háromszázezer) forintra és ezen összeg 2003. augusztus 1. napjától járó évi 11 %-os kamatára felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 27.500 (huszonhétézezer-ötszáz) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 36.000 (harminchatezer) forint kereseti- és fellebbezési illetéket. A fennmaradó 24.000 (huszonnégyezer) forint kereseti- és fellebbezési illetéket a felperes köteles a Magyar Államnak külön felhívásra megfizetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes azzal, hogy az Élet és Irodalom című lap 2003. augusztus 18-i számában, a „Visszhang” rovatban a felperes személyére nézve a „közéletünk jobboldalának egyik legzüllöttebb figurája” megfogalmazást használta, megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta

Kötelezte az alperest, hogy elégtételadásként az ítélet rendelkező részét saját költségén jelentesse meg az Élet és Irodalom című lapban, az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül, és egyben a megállapított jogsértésért fejezze ki sajnálkozását.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 150.000 Ft tőkét, ennek 2003. augusztus 18. napjától a kifizetésig járó évi 11%-os kamatát.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 15.000 Ft perköltséget.

A tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt illetékről úgy rendelkezett, hogy abból a felperes 20.000 Ft-ot, az alperes 10.000 Ft-ot köteles a Magyar Államnak megfizetni külön felhívásra.

Indokolásában a tényállás rögzítését követően részletesen ismertette a személyhez fűződő jogokkal, azok megsértésével kapcsolatos jogszabályokat, az Alkotmány valamint a Ptk. rendelkezéseit, továbbá az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazandó PK 12. számú állásfoglalást.

Ismertette az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Európai Egyezmény 10. cikkét, az Alkotmánybíróságnak a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével és a jogi védelemével valamint annak korlátaival foglalkozó határozatait, így a 30/1992. (V. 26.) AB és a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatokat és kitért az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára is.

Elsődlegesen azt hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint a felperes által sérelmezett kitételek esetén az alperes részéről véleménynyilvánítást történt, így az eljárás során az általános szempontok alapján arról kellett döntenie, hogy az alperes túllépte-e a szabad véleménynyilvánítás megengedett határait.

A „Bizniszértelmiségi pártholdudvaronc” megfogalmazást kifejezetten élesnek, negatív tartalmúnak minősítette, amely a felperes közéleti tevékenységéhez kapcsolódik, azonban kifejezőmódjában nem gyalázkodó, ezért a felperes ezen kereseti kérelmét nem találta megalapozottnak. Kifejtette azt is, hogy ennek a politikai értékelésnek a valóságtartalmát nem vizsgálhatja a bíróság, mint ahogy a kifejezések esztétikai minőségét sem értékelheti.

„Közéletünk jobboldalának egyik legzüllöttebb figurája” kitévelt az elsőfokú bíróság indokolatlanul bántónak, sértőnek, megalázónak ítélte meg és megállapította, hogy az

alperes ezzel túllépte a szabad véleménynyilvánítás megengedett határát és azt is rögzítette, hogy a művészi kifejezések szabadságának a joga sem teszi lehetővé senki számára a gyalázkodást, ezért a jogsértést e körben megállapította.

„Egy történelemhamisításra specializálódott üzletasszony” - felperes által sérelmezett - megfogalmazás tekintetében az elsőfokú bíróság a kifejezést véleménynek minősítette, a jogsértés megállapítását mellőzte azzal, hogy a bíróság nem foglalhat állást történeti-történelmi kérdésekben, nem dönthet a különböző történeti felfogások helyességéről és arról sem, hogy a felperes nézetei helyesek-e, továbbá a vélemény valóságtartalma tekintetében sem foglalhat állást.

Az elsőfokú bíróság a „közéletünk jobboldalának egyik legzüllöttebb figurája” kitétel tekintetében a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogsértés megállapításán túl, az alperest a b) pont alapján a jogsértéstől eltiltotta és c) pont szerint elégtétel adására is kötelezte.

A nem vagyoni kártérítés körében a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontjára, a Ptk. 355. § (4) bekezdésére valamint az Alkotmánybíróság 34/1996. (VI. 1.) AB határozatára, annak indoklására hivatkozással kifejtette, hogy az alapvetően túlzó alperesi véleménynyilvánítás gyalázkodó jellege miatt jogsértő, azonban a felperes tényleges jogkövetkezményeket nem igazolt, ezért a körülmények mérlegelésével, a kialakult bírói gyakorlatra is tekintettel határozta meg az alperest terhelő nem vagyoni kártérítés összegét 150.000 Ft-ban és az ezt meghaladó felperesi igényt pedig elutasította.

A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes és a felperes is fellebbezést terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását és a kereseti kérelmének megfelelő határozat meghozatalát kérte.

Előadta, hogy az alperes túlzó és durva szavakkal egy folyamat során becsmérelte, a „bizniszértelmiségi pártholdudvaronc” kifejezés tartalma gyalázkodó jellegű, ezzel a tevékenységét indokolatlanul negatívan, pejoratív módon minősítette.

A felperes egyetértett azzal, hogy a bíróságok nem foglalhatnak állást történeti-történelmi kérdésekben, nem dönthetnek a különböző történeti felfogások helytállóságáról, azonban az alperes az „egy történelemhamisításra specializálódott üzletasszony” kifejezéssel nem a felperes nézeteinek helyességéről alkotott véleményt, hanem azt mondta, hogy a felperes üzletszerűen, szándékosan meghamisítja a történelmet.

Ez pedig gyalázkodás és nem tartozik a művészi, a véleménynyilvánítás szabadsága körébe. Így ezen kitételek tekintetében is kérte a jogsértés megállapítását.

A felperes a nem vagyoni kártérítés összegének a kereseti kérelem szerinti 500.000 Ft-ban történő megállapítását is kérte.

Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, a felperes keresetének az elutasítását kérte. Indokolásként arra hivatkozott, hogy a felperes olyan közszereplő, akinek a tevékenységét érintő vélemény esetén a véleménynyilvánítás határa tágabb.

Hivatkozott a felperest körülvevő kommunikációs légkörre, az alperes írói mivoltára továbbá arra is, hogy a felperes által sérelmezettek egy irodalmi hetilapban jelentek meg.

Álláspontja szerint a művészi kifejezés során alkalmazott nyelvi eszközök, valamint a közéleti vitában alkalmazott kijelentések más megítélés alá esnek, mint a köznapi beszédben használatosak. Ez a megkülönböztetett elbírálás felel meg a művészi kifejezés alkotmányosan védett szabadságának.

A felperes fellebbezése részben alapos, az alperes fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg az abból levont jogi következtetése, döntése azonban csak részben helytálló.

A Fővárosi Ítéltábla a személyhez fűződő jog megsértése valamint a véleménynyilvánítás szabadsága tekintetében általánosságban az alábbiakat emeli ki:

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel a magyar jog belső részévé vált Emberi Jogok Európai Egyezménye, amelynek 10. cikke rendelkezik arról, hogy mindenkinek joga van véleménynyilvánítás szabadságához, s ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát is.

Kimondja azt is, hogy ez kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó olyan jog, amelynek gyakorlása a törvényben meghatározott olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban többek között mások jó hírneve vagy jogai védelme céljából.

Ez a rendelkezés is azt mutatja, hogy az alapjogok körében kitüntetett fontosságú a véleménynyilvánítás szabadsága, s mivel a szabad véleménynyilvánításhoz való jog során a vélemény igazság és értéktartalmától is független, ezért az azt megszorító illetve korlátozó rendelkezéseket megszorítóan kell értelmezni.

A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása pedig csak akkor bír alappal, ha egy másik alapjog védelme érdekében történik.

A Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága is több határozatában foglalkozott a véleménynyilvánításhoz való alkotmányos alapjog tartalmával, terjedelmével, korlátaival és védelmével.

Az Alkotmánybíróságnak a szabad véleménynyilvánítással kapcsolatos legrészletesebb indokolását a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat adta meg, amelyben kimondta, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi, maga a véleménynyilvánítás lehetősége és ténye védett, annak tartalmára tekintet nélkül.

Helye van minden véleménynek, jónak és károsnak, kellemesnek és sértőnek egyaránt. A védelem ennek megfelelően az olyan gondolatokat, információkat, elveket és nézeteket is megilleti, amelyek sértőek, meghökkentőek vagy aggodalmat keltenek, tehát a véleménynyilvánítási szabadsága mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, függetlenül a közlés módjától és értékétől, valóságtartalmától.

A kifejtett vélemény lehet valós vagy valótlan, értékes vagy értéktelen, érzelmeken vagy érzékszerveken alapuló, és ezek minősítése is egyfajta véleménynyilvánítás eredménye, ami azt is jelenti, hogy a bíróság a vélemény érték és igazságtartalmával nem foglalkozhat, mert az nem feladata.

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság határozatának indokolása azt is rögzíti, hogy a jogi védelem az értékítéletre minden esetben kiterjed, azonban ez az alapjog csak „felelősséggel” gyakorolható, s e körben a közvélemény formálásával hivatásszerűen foglalkozó személyeket fokozott felelősség terheli.

A bíróságok által következetesen alkalmazott eseti döntések értelmében a véleménynyilvánítás akkor sérthet személyhez fűződő jogot, ha a kifejtett vélemény kifejezés módjában „indokolatlanul bántó, sértő, burkoltan valótlan tényállítást fejez ki” vagy nyilvánvalóan ellentétes a véleményalkotás elemi szabályaival.

Tehát más személyiségének az értékelése, bírálata csak akkor jogsértő, ha túllépte a szabad véleménynyilvánítás határait, a valós tényeken alapuló vélemény pedig akkor jogsértő, ha aránytalanul túlzó, bántó, megalázó.

Az alperes által hivatkozott bírósági döntésekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla ezen túlmenően arra is rámutat, hogy a jogsértő szóhasználatot, jelzőket még az sem indokolhatja, ha az a sajtótermék, amelyben a közlések megjelentek közismerten jellegzetesen irodalmi hetilap és gyalázkodásra még közéleti vitában sem kerülhet sor.

Azt is kiemeli a Fővárosi Ítéltábla, hogy a bíróságok a konkrét, adott tényállás, a szöveg teljes tartalma, a szóhasználat valamint az egyéb rendelkezésre álló és lényeges körülmények alapján döntenek abban a kérdésben, hogy meddig terjedhet a véleménynyilvánítás szabadsága, illetve hol húzódik az a határ, amely esetén a személyiségi jogok megsértése megvalósul.

Az is tény, hogy a közszereplést vállaló személyeknek vállalniuk kell, hogy a sajtó és a közvélemény figyelemmel kíséri őket, így nagyobb türelmet kell tanúsítaniuk a kritikai megnyilvánulásokkal szemben.

Ezen általánosságban rögzítetteket is figyelembe véve a másodfokú bíróság is úgy ítélte meg, hogy a „bizniszértelmiségi pártholdudvaronc” kitétel használatával az alperes nem lépte túl a véleménynyilvánítás megengedett határát, különös tekintettel a felperes közszereplői mivoltára.

Azzal is egyetértett a Fővárosi Ítéltábla, hogy ez alperesi vélemény, amely a „Furcsa pár” című írásban jelent meg negatív tartalmú, különös tekintettel a szöveggörnyezetre

is, azonban ez a kifejtett vélemény a felperesre nézve nem tekinthető indokolatlanul bántónak, lekicsinylőnek, illetve lealázónak.

A „közéletünk jobboldalának egyik legzüllöttebb figurája” kifejezés a perbeli írás hangvételt, sajátos stílusát valamint azt is értékelve, hogy a szerző szerint felperes minden eshetőségre gondolva az ellenséges táborban is támaszt keres, a felperes személyét, közéletben betöltött szerepét tekintve is oly mértékben gyalázkodik, amely már sérti a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát.

Ezen kifejezés tekintetében a Fővárosi Ítéltábla azért állapította meg a jogsértést, mert az nem csak megütközést kelt, hanem indokolatlanul lealázó.

Nem fogadta el a Fővárosi Ítéltábla az alperesnek a művészi kifejezésre való hivatkozását, mert a művészi kifejezés szabadsága önmagában nem adhat felmentést a jogsértés következményeinek viselése alól, a jogsértő szóhasználatra indokot nem adhat, mint ahogy az sem, hogy az alperes nem ért egyet Gerő András és Schmidt Mária tevékenységével, nézeteivel, történetfelfogásával.

Az alperes által használt züllött szó - jelentése alapján - olyan embert jellemez, aki erkölcsi romlottságánál fogva kiszakadt a tisztességes emberek közösségéből, aki erkölcsileg elaljasult. Ennek figyelembe vétele mellett a Fővárosi Ítéltábla szerint a fokozott alakzatban használt „züllött” alperesi kifejezés – még közszereplő esetén is – egyértelműen megalapozza a jogsértés megállapítását, tekintettel az alperes által megfogalmazott szövegkörnyezetre is.

Az „egy történelemhamisításra specializálódott üzletasszony” megjelölés tekintetében a Fővárosi Ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy ez az alperesi szóhasználat olyan véleménynyilvánításnak minősül, amely nem jogsértő.

Azzal egyetértett a másodfokú bíróság, hogy a történelmi-történeti kérdésekben, történeti felfogások megítélésében nem foglalhat állást a bíróság és azzal is, hogy nem dönthet a különböző nézetek helyességéről, azonban jelen esetben nem alperesi véleménynyilvánításról, hanem jóhírnevet sértő véleménybe burkolt állításról van szó.

A Ptk. 78. § (1) bekezdése alapján a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is.

A (2) bekezdés értelmében a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény kiemeli, hogy az Alkotmányban biztosított sajtószabadság mindenkinek jogot ad arra, hogy nézeteit a sajtó útján közölje, kifejthesse, de a törvény 3. § (1) bekezdése szerint a sajtószabadság gyakorlása nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével.

A hírnév a személy társadalomban betöltött szerepének értékelését befolyásoló ismereteket jelenti. A hírnévrontás olyan valótlan és a személy hátrányos megítélésére alkalmas közlést jelent, amely valamilyen tényt fejez ki, nyíltan vagy burkoltan.

A Fővárosi Ítéltábla a szövegekörnyezetet is vizsgálva úgy ítélte meg, hogy az alperesi kifejezés nem tekinthető egyszerűen a felperes történeti felfogásával összefüggő véleménynek, attól különböző, eltérő történeti-történelmi álláspontnak.

Nem arról írt az alperes, hogy helytelenek, elfogadhatatlanok a felperes nézetei a történelmi események, összefüggések tekintetében és nem annak a véleményének adott hangot, hogy felperes álláspontja bizonyos történeti kérdések vonatkozásában kifogásolható.

A „történelemhamisításra specializálódott üzletasszony” szóösszetétellel az alperes azt fejezte ki és hozta nyilvánosságra, hogy a felperes szándékosan, üzletszerűen meghamisítja a történelmet, ez pedig semmiképpen nem tekinthető a jog által védett és megengedett véleménynyilvánításnak, ezzel az alperes a véleménynyilvánítás szabadságának megengedett határait átlépve megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Ennek a kifejezésnek a használata indokolatlan, valótlan és különösen sértő figyelemmel a felperes által betöltött tisztségre is.

A másodfokú bíróság tehát e körben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította a jogsértést.

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja értelmében az, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A Ptk. 355. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A (4) bekezdés alapján kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A fentiekén túlmenően a nem vagyoni kártérítés körében az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozatát és a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása alapján kialakult bírói gyakorlatot kell irányadónak tekinteni.

A nem vagyoni kártérítés körében tehát elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a sérelmezett magatartás mennyiben befolyásolja az adott személyről kialakult értékítéletet, a személy társadalmi megítélését.

A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a nem vagyoni kártérítés esetén is szükséges a jogellenes, felróható magatartás, olyan hátrány bekövetkezése, amely csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható, továbbá a kettő közti okozati összefüggés.

A kártérítés mértékének megállapításánál pedig az eset összes körülményeit, a jogsértés tárgyi súlyát és a jogkövetkezményeket és a kár bekövetkeztének objektív lehetőségét is hátrányként kell figyelembe venni.

A Legfelsőbb Bíróság több eseti döntésében rámutatott arra, hogy a jogsértéssel okozati összefüggésben a nem vagyoni kártérítés megítélésére nemcsak akkor van lehetőség, ha a sérelmet szenvedett személy tételesen igazolja nem vagyoni hátrányait, a bíróság ugyanis a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül elfogadhatja az olyan hátrány bekövetkeztét is, amely köztudomású ténynek tekinthető.

A fentiekre figyelemmel bizonyítás nélkül is elfogadható és köztudomásúnak tekinthető az a körülmény, hogy az alperesi kitételek a felperesnek, mint közismert közéleti szereplőnek hátrányt jelentenek, alkalmasak arra, hogy az olvasókban, az átlagemberekben kialakult értékítéletet és a felperes megítélését negatívan befolyásolják, tekintélyét csorbítsák. Az alperes nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezése ezért indokolt a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint is.

A nem vagyoni kár összegének meghatározásánál a jogsértés súlyát, a közélet szereplőinek jogséremlme tekintetében követett bírói gyakorlatot, valamint azt vette figyelembe, hogy az alperes a jogsértést nagy nyilvánosság előtt, egy országos hetilapban követte el.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét – a megállapított további jogsértésre is tekintettel – felemelte és összesen 300.000 Ft és járulékai megfizetésére kötelezte az alperest.

A Fővárosi Ítéltábla mindezeknek megfelelően az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az elsőfokú eljárásban, valamint a fellebbezési eljárásban felmerült perköltségről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

Budapest, 2004. szeptember 9.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s. k.
a tanács elnöke

Dr. Győriné dr. Maurer Amália s. k.
előadó bíró

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s. k.
bíró

A kiadmány hitelével:

